

Ítélet és valóság

Könnyen kicsúszik a szánonk egy-egy megjegyzés, értéktétel valamiről. Ilyenek vagyunk, mondjuk a magunkét erről is, arról is. Ki így, ki úgy, hite és vérmérséklete szerint. Művészetéről, sportról, politikáról, gazdaságról. Különösen az utóbbiról élénk manapság a vitakedv. Ennek persze megvan a maga oka: az új gazdasági mechanizmus. Ebbe a gyakori véleményalkotásba aztán beleszöjjük egyéniségünket, hozzáértésünket, tájékozottságunkat, nosztalgiánkat, szkepticizmusunkat és bizó reményességünket.

Vannak, akik azt mondják, hogy a mi hazánk szégyen, technikánk elmaradott, következésképpen gazdasági életünk színvonala is alacsony. Mit akarunk egyáltalán? Homlokegyenest ellentétes vélemények is vannak: élvonalbeli technika, mi vagyunk a „fejesekek” a golyóbisnak ezen a környéken. Szélsőséges vélemények.

Mint általában a szélsőséges vélemények esetében, az igazság itt is valahol a középtájon található. Szegények vagyunk? Ipari nyersanyagokban azok. Elmaradott a technikánk? Bizonyos iparágakban. Élvonalbeli? Van olyan is. Mi lennénk a „fejesekek”? Nem hiszem, talán némely adott-ságunkkal, lehet, de nem biztos. A közgazdászok, gazdasági szakemberek — meghatározott paraméterek figyelembevételével — ranglistát szoktak készíteni országok gazdasági potenciáljáról. Nincs okunk szégyenkezésre.

Az elmúlt évtizedekre meg pláne nem panaszkodhatunk. Zökkenőkkel és gondokkal ugyan, de előrementünk és nem hátra. A gyors fejlődés magyarázata a szocialista társadalmi rendben kereshető. Sokat tettünk, nagy a fejlődés, s ez a tétel érvényesül szűkebb pátriánkra, Szegedre és Csongrád megyére is. Persze, található környezetünkben régebben alapított és ma is jól prosperáló iparág, iparvállalat is. Immár széleszterendős múltat tekint vissza a szalámgyártás, a kenderfeldolgozás, s régi, jó hírű iparunk, a paprikafeldolgozás és a konzervgyártás is.

A fentebb említett vélemények persze a technikai színvonalat illetik. Hogyan is állunk ezzel? Modern megoldások-e a szegedi gyárak? Eltérő vélemények még egy gyáron belül is van, talán csak az újabb alapított gyárak lehetnek kivétel. A nyáron három angol újságíró kollégával a szegedi textilművekben jártunk. Ószintén dicsérték az ott látott modern technikát. A legújabb gépek, berendezések pedig angol illetőségűek voltak. De... éppen ők mondták el, hogy az angol textilgyáros hirtelen nem képes kicserélni a még jól használható régi gépsort erre az újra. Hamarabb sikerült Szegeden. Ilyen is van.

A kenderfeldolgozó ipart említettem, mint egyik legidősebb szegedi vállalatot. Látni ott olyan műanyagot, s abból fóliát, fonalat, zsinort gyártó gépsort, amelyből alig van egy-kettő az országban, de Európában se sokkal több. S vannak még ötvenéves gépek is, olyanok is, amelyek a „Tiszát látták” a háború végén. S még valami, amely szorosán ehhez a vitacsokorhoz tartozik: a gyár belső modernsége. Például: milyen tevékenységet végez egy vállalat munkásgárdája? Milyen hatékony a termelőmunka? Mert a termelőmunka hatékonyságát, s azon keresztül a gazdasági fejlődést nagymértékben befolyásolja az embereknek a termelő folyamatban elfoglalt helyük, valamint a munkák gépesítettsége.

Itt akár meg is állhatunk egy pillanatra. E tekintetben nem dicsőíthetünk Szegeden és a megyében. Nagyon sok a kézi erővel végzett munka gyárainkban, az úgynevezett kisegítő munka. Tessék az adat: minden két fő vállalati alaptevékenységet végző munkásra egy fő kisegítő tevékenységen dolgozó jut. Sajnos, az elmúlt években nem változott a helyzet semmit. Még rosszabb a kép, ha azt is figyelembe vesszük, hogy a kisegítő tevékenységen dolgozók háromnegyede anyagmozgató, belső szállító, karbantartó, javító munkát végez. Ipari dolgozóinknak több mint a fele nemcsak hogy nem géppel vagy gép mellett dolgozik, hanem semmiféle energiameghajtású kézi szerszámot sem használ. Sőt, az elmúlt évek gyenge minőségű fejlesztését mutatja, hogy az 1964—1968 között munkába lépők közel 60 százaléka kimondottan kézi munkát végző emberekből áll.

S kérdés, hogy miért van így, lehet-e változtatni rajta? Azt hiszem, lehetne, bár nem olyan egyszerű. Intenzívebben kellene gépesíteni a belső anyagmozgatót, a ma még kézi erővel végzett munkát. De ez sem olyan egyszerű, mert újabb kérdés következik, hogy érdekelt-e ebben a vállalatok. Érdekeltek is, meg nem is. A kötelező átlagbér-színvonalhoz nagyon „jó” az elmaradottabb oldal, de ezekbe a munkakörökbe a legnehezebb munkaerőt kapni. Így is ellentmondás van, meg amúgy is. Nekem ettől függetlenül az a véleményem, hogy még a kötött átlagbérrendszer mellett is az a vállalat cselekszik helyesen, amely gépesíti a belső anyagmozgatót, modernizálja termelő tevékenységét. Már csak azért is, mert aki előbb cselekszik, az előnyhöz jut.

Gazdag István

DÉL-MAGYARORSZÁG

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT LAPJA

58. évfolyam, 270. szám

Ára: 1 forint

Vasárnap, 1968. november 17.

Magyar—szovjet kulturális és tudományos egyezmény

A. A. Gromiko, a Szovjetunió külügyminisztere szombaton a Külügyminisztérium Dísz téri vendégházában megbeszélést folytatott Ilku Pál művelődésügyi miniszterrel és Péter János külügyminiszterrel.

A tárgyalást követően a Magyar Népköztársaság kormányja és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége közötti kulturális és tudományos együttműködési egyezményt írták alá. Az egyezmény a két ország kulturális és tudományos együttműködési formáinak további szélesítését, elmélyítését és tökéletesítését irányozza elő.

Az egyezményt a Magyar

Népköztársaság kormányja nevében Ilku Pál művelődésügyi miniszter, a Szovjetunió kormányja nevében A. A. Gromiko külügyminiszter írta alá.

Az aláírásnál jelen volt Péter János külügyminiszter, dr. Szabó Zoltán egészségügyi miniszter, Óvári Miklós, az MSZMP KB tudományos, közoktatási és kulturális osztályának vezetője, dr. Ruzsnyák István, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke, Barcs Sándor, a Magyar Távirati Iroda vezérigazgatója, a Magyar Újságírók Országos Szövetségének elnöke, dr. Mihályfi Ernő, a Magyar—Szovjet Bará-

ti Társaság elnöke, Tömpe István, a Magyar Rádió és Televízió elnöke, dr. Rosta Endre, a Kulturális Kapcsolatok Intézetének ügyvezető elnöke, valamint Szipka József, a Magyar Népköztársaság moszkvai nagykövete.

Szovjet részről jelen volt F. J. Tyitov, a Szovjetunió budapesti nagykövete. N. M. Lunykov és V. M. Falin, a Szovjetunió külügyminisztériuma kollégiumának tagjai, Sz. T. Asztavin és F. J. Molocskov, a szovjet Külügyminisztérium osztályvezetői.

Az aláíráskor Ilku Pál és A. A. Gromiko beszédet mondott.

A világ legnagyobb automatikus tudományos űrállomását bocsátották fel szombaton a Szovjetunióban Proton—4 jelzéssel. Az űrállomás Föld körüli pályára jutott hasznos súlya (a hordozórakéta utolsó fokozata nélkül) körülbelül 17 tonna, tudományos berendezésének súlya 12,5 tonna.

A Proton—4 rátért pályájára. A Föld felületétől számított legnagyobb eltávolodása 495 kilométer, legkisebb eltávolodása 255 kilométer.

A Proton—4 feladata, hogy folytassa azokat a vizsgálatokat, amelyeket a Proton—1, a Proton—2 és a Proton—3 tudományos űrállomások kezdték az erős és közepes energiájú kozmikus sugarak természetének és az atommagokkal kapcsolatos kölcsönös hatásuknak tanulmányozása céljából.

A rendkívül sokoldalú és bonyolult tudományos programhoz tartozik igen kis elektromos töltésű részecskék (kvarkok) felkutatása elsődleges kozmikus sugarakban, nagy energiájú elektronok intenzitásának megmérése és energetikai szinképek elemzése.

A Proton—4 fedélzetén elhelyeztek egy rádióadó készüléket is, amely a 19,910 mhz frekvencián dolgozik. Távközlés útján érkezett adatok szerint az űrállomás valamennyi berendezése, készüléke és tudományos műszere kifogástalanul működik. A beérkező adatokat feldolgoz-

Negyvenezen „egy tálból”

Pár éve még csaknem 10 ezer adag étellel főztek kevesebbet Szegeden a kőzetkeztetésre kijelölt konyhák, mint amennyire szükség lett volna. Ma már az igények és a kapacitás egyensúlya megközelíti egymást. Hogy az utóbbi időben sokat fejlődött a kőzetkeztetés, a következő adatok még érthetőbbé teszik: a mintegy 90 konyhán munkanaponként 39 ezer 775 gyermek és felnőtt étkezését biztosítják. Főzőkapacitás bővítésére még mindig szükség van, leginkább a gyermekintézményeknél, mert a közel negyvenezer étkező részére rendelkezésre álló kapacitás összesen csak 37 ezer 400 adag készítésére alkalmas.

A vendéglátó vállalat, a Hungária, az üzemélelmezési vállalat és a földművelésszövetkezet konyháin többet is tudnának főzni, mint amennyi étel jelenleg ezekről a konyhákról elfogy. A kollégiumokban és az általános iskolákban azonban három és fél ezer adaggal több fogy naponta, mint amennyi a főzőkapacitás. A hasonló in-

Közétkeztetés Szegeden

tézmények közül egyedül a bölcsődékben és óvodákban megnyugtató a helyzet, amelyekben a szükséglet egyezik a lehetőségekkel. Sokat javított a kőzetkeztetésen több üzem utóbbi időben üzembe helyezte konyháját. Ezeket nincs is zsúfoltság, mert eleve úgy épültek, illetve a berendezéseket annak megfelelően készítették, hogy még emelkedő munkaslétszám esetében is zavartalan legyen az étkeztetés. Az újabbak között az építőipari vállalat, a textilmű, a ruhagyár és a húspipari vállalat konyhái, illetve azok főztjeit dicsérik a legtöbben. Helyes volt például, hogy a 2900 dolgozónak főző építőipari konyhát a Szeged és Vidéke Általános Értékesítő és Fogyasztási Szövetkezet kezelésébe adták, mert a szövetkezet közvetlen kapcsolatban van a termelőkkel, tehát a nyersanyag-szükségletet frissebb állapotban, könnyebb beszerzéssel tudja biztosítani.

Az év elején az új gazdaságirányítás bevezetése miatt, később a rossz terméklátások következtében sokan úgy gondolták, hogy a kőzetkeztetés vállalati és állami dotálása csökken, a dolgozóknak többé kerül az étkezés. Voltak, akik úgy gondolták, hogy mivel egy-egy nagyobb üzemben a dolgozóknak csak bizonyos része étkezik közös konyháról, az üzem ezt a szociális gondoskodást megszünteti, vagy nem ad hozzájárulást. Ezzel szemben éppen az újonnan munkába állított konyhák, s a még ezutánra tervezettek adnak cáfolatot.

Az üzemi étkeztetés térítési díjai nem változtak, a dolgozó ma is annyit fizet, mint tavaly, az árváltozásokat a vállalati, illetve állami hozzájárulások emelésével korrigálták. A csaknem nyolcezer diákot és dolgozót ellátó üzemélelmezési vállalatnál sem változott az egyének térítési összege. A vendéglátó vállalat, amely 2100 dolgo-

zónak főz naponta, a szezonárak változása alkalmával az ételek összetételén hozta be az előállítás költségdifferenciáit. Egy-két esetben ellenőrzésekkel azt is megállapították, hogy az érrés tartása érdekében kisebb és gyengébb minőségű ételadagokat szolgáltatnak ki. Az észrevételek után azonban helyreállt a rend, s a vállalat hasznulcsát csökkentette, hogy fogyasztóit megtarthassa. A Hungária ugyan nem változtatott a nyersanyagnormákon, de az előfizetéses ételek árát a tavalyihoz képest egy forinttal emelte: elhordásra 6 forint 10 filléért, bentfogyasztásra 6 forint 80 filléért ad egy adagot. Lehet, hogy éppen emiatt csak mintegy kétharmadáig tudja kihasználni a főzőkapacitást.

A KÖJÁL rendszeres ellenőrzéseivel ügyel a kőzetkeztetést ellátó konyhák higiénijára, az egészségügyi követelmények betartására. Legutóbbi értékelése szerint általában pozitívnak tartja az e téren elért fejlődést. Legtöbb a tennivaló a kapacitásuknál jóval több adagot készítő általános iskolai és kollégiumi konyhákban, amelyek rendje, tisztasága ugyan megfelelő, de a zsúfoltság általánosan veszélyt rejt magában.

K. J.

Magyar—román kereskedelem

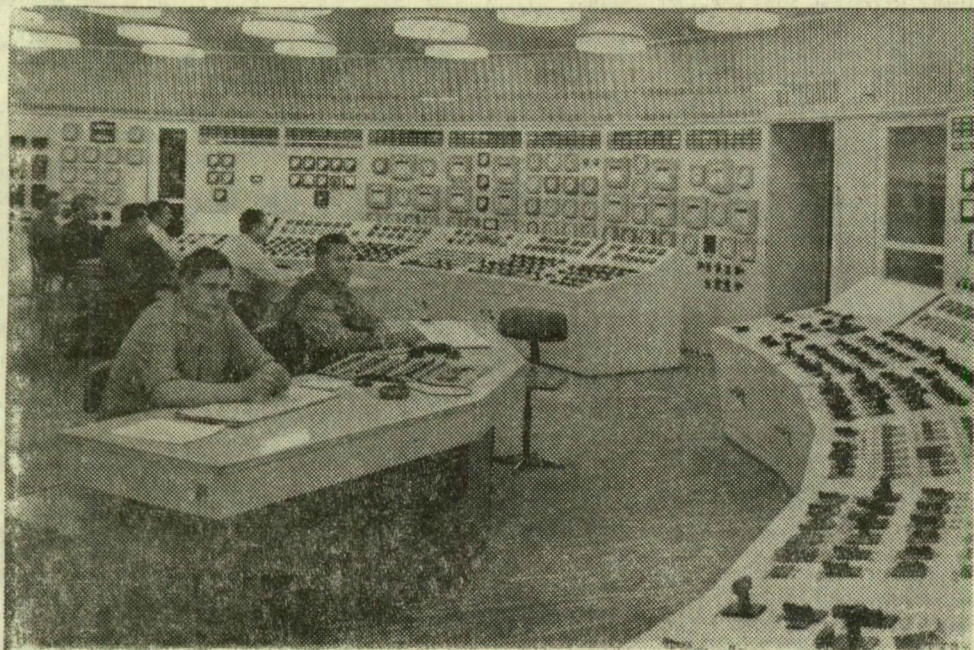
Ion Patan miniszter vezetésével — Szurdi István belkereskedelmi miniszter meghívására — néhány napig román belkereskedelmi delegáció tartózkodott hazánkban. A magyar kereskedelem munkáját tanulmányozták, meglátogattak több kereskedelmi vállalatot és vendéglátó üzemet, tárgyaltak a Belkereskedelmi Minisztérium vezetőivel.

A küldöttség elutazása előtt Ion Patan belkereskedelmi miniszter nyilatkozott. Elmondta egyebek között, hogy a személyes tapasztalatok alapján, a lehetőségeket figyelembevéve bővítik az áruellátást javító, a választékot szélesítő közvetlen árucsereforgalmat. Megállapodtak abban — s erről előzetes jegyzőkönyv is készült —, hogy jövőre mintegy 20 százalékkal növelik a magyar—román belkereskedelmi választékcseréje volumenét. Az erről szóló megállapodást 1969. első negyedében Bukarestben írják alá.

Újabb pártküldöttségek Budapesten

A kommunista és munkáspártok nemzetközi tanácskozását előkészítő bizottság ülésére Budapestre érkezett Algéria Szocialista Élcspártja, az Amerikai Egyesült Államok Kommunista Pártja, a Bolíviai Kommunista Párt, a Dán Kommunista Párt, Észak-Írország Kommunista Pártja, a Görög Kommunis-

ta Párt, az Ír Dolgozók Pártja, az Iráni Néppárt, a Kanadai Kommunista Párt, a Felszabadulás és a Szocializmus Pártja (Marokkó), Nagy-Britannia Kommunista Pártja, San Marino Kommunista Pártja, a Spanyol Kommunista Párt és a Török Kommunista Párt küldöttsége.

HATSZÁZ MEGAWATT. Az év végére már teljes kapacitással dolgozik az ország jelenlegi legnagyobb erőműve: a Dunai Hőerőmű. Most szerelik az óriás hőerőmű utolsó turbínáját, amelynek üzembe lépése után 600 megawatt villamos energiát ad az új szálhalombattai létesítmény. Képviselet: az erőmű legkorszerűbb automatikával felszerelt vezérlőterme